

De Diemense aanvulling op het koersbesluit Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen 2016-2020 “Thuis in de wijk”.

De lokale invulling van de actiesporen

In het koersbesluit Maatschappelijk Opvang en Beschermd Wonen 2016-2010 “Thuis in de wijk” zijn de volgende actiesporen opgenomen:

1. Voorkomen van instroom door middel van vroegsignalering en interventie; gericht op het voorkomen dat mensen het vermogen om zich te handhaven in de maatschappij verliezen en als gevolg hiervan instromen in de stedelijke keten voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen;
2. Bevorderen van participatie; het bieden van passende perspectief plaats binnen de keten Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen en gericht op participatie in de wijk;
3. Borgen van uitstroom: voorkomen dat mensen terugvallen en afhankelijk worden van de Maatschappelijke Opvang of Beschermd Wonen, door de zachte landing te organiseren en signalen van terugval tijdig waar te nemen.

De actiesporen kennen een zeer Amsterdams accent. Dit is natuurlijk ook logisch omdat veel van de voorzieningen, die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de actiesporen, Amsterdamse voorzieningen zijn. Maar natuurlijk zijn er ook raakvlakken met de Diemense inrichting van het sociaal domein. Onderstaand zal per maatregel uit het koersbesluit de Diemense context worden aangegeven.

Actiespoor 1: Voorkomen van instroom door middel van voegsignalering en interventie

- Maatregel 1: risicoanalyse per gebied.
 - Net zoals in Amsterdam zal om inzicht te krijgen in de risicofactoren de komende jaren geïnvesteerd worden in het verkrijgen en analyseren van informatie (huisuitzettingen, het aantal schuldhulptrajecten etc.) in de drie buurten in Diemen over de cliënten die een beroep doen op de Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Op basis van deze informatie kunnen in de toekomst meer gerichte interventies worden ingezet.
- Maatregel 2: versterken de vindplaats van financiële spreekuren en bieden aanbod op maat.
 - In de notitie schuldhulpverlening die begin 2016 is vastgesteld door de Gemeenteraad van Diemen zijn acties benoemd die aansluiten bij deze maatregel, zoals Vroeg Eropaf en de versterking van de maatjes. Voorkomen moet worden dat mensen uit hun huis worden gezet en daardoor op straat belanden.
- Maatregel 3: organiseren van flexibele op- en afschalen van hulpverlening in de wijk.
 - Binnen Diemen wordt door alle partijen de korte lijnen als zeer prettig en waardevol ervaren. De samenwerking tussen de partijen is binnen het Brede Hoed Netwerk hiermee geborgd, maar dient wel voortdurend de aandacht te houden van alle partijen. Wel dient de samenwerking met de veldtafels nog sterk verbeterd te worden.

- Maatregel 4 en 5: we zetten dwingende combinaties van hulpverlening en we versterken de aanpak voorkomen van huisuitzettingen
 - In de notitie schuldhulpverlening is besloten om in te gaan zetten op Vroeg Eropaf. Vroeg Eropaf richt zich op alle huishoudens die een betalingsachterstand hebben bij één of meer van de aangesloten crediteuren (woningbouwcorporaties, energiebedrijven en ziektekostenverzekeraars). De gemeente heeft hierdoor inwoners die een aanzienlijk betalingsprobleem hebben, eerder in het vizier, zodat ze tijdig gebruik kunnen maken van hulpverlening. Hun financiële situatie stabiliseert hierdoor en huisuitzettingen en andere duurdere trajecten worden voorkomen.
- Maatregel 6: warme overdracht tussen de wijk en de stedelijke keten voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen.
 - Dit is een streven die door de gemeente Amsterdam is geformuleerd voor haar 22 wijken, maar die ook van toepassing is voor de samenwerking met de regiogemeenten. De gemeente Diemen heeft aangegeven bereid te zijn, als een belangrijke partner in het Beschermd Wonen, te willen deel nemen aan een pilot van waaruit de afspraken voor warme overdracht ook voor de regiogemeenten kunnen worden gemaakt
- Maatregel 7: we ondersteunen mensen bij het vinden van een oplossing
 - Indien mensen niet in aanmerking komen voor Maatschappelijke Opvang of beschermd Wonen worden ze niet los gelaten. Ze worden bij het vinden van een oplossing voor hun problemen ondersteunt door het Brede Hoed Team of één van de partners in het Brede Hoed Netwerk.
- Maatregel 8: verruimen mogelijkheden briefadres.
 - Dit valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Amsterdam, met dien verstande dat de gemeente Diemen de gestelde voorwaarde (bereidheid bij het meewerken aan een schuldhulptraject) niet reëel acht. Vaak is dit juist één van de redenen waarom een cliënt in de problemen is gekomen.
 - Voorheen was het mogelijk om bij de gemeente Diemen een briefadres te hebben. Vanuit verschillende hoeken wordt aangegeven dat dit wordt gemist. Er zal een voorstel worden voorbereid om dit weer mogelijk te maken.
- Maatregel 9: we bieden gelegenheid tot opvang in het passantenhotel
 - Dit valt geheel onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Amsterdam.
- Maatregel 10: we organiseren alternatieve opvang.
 - Deze regelingen zijn van toepassing in Amsterdam.

Actiespoor 2: bevorderen van participatie

- Maatregel 11: we ontwikkelen een methode om het perspectief van mensen te bepalen.
 - Dit traject vindt plaats op het moment dat iemand reeds in aanmerking is gekomen voor Maatschappelijk Opvang of Beschermd Wonen. Het ontwikkelen van deze methode vindt, grotendeels, plaats binnen de Amsterdamse context.
- Maatregel 12: we ontwikkelen passende arrangementen waarin wonen en zorg worden gescheiden.
 - Indien de woning in Diemen is gelegen is het noodzakelijk dat het integrale aanbod mede in overleg met enkele Diemense instanties wordt opgesteld, zoals de schuldhulpverlening en dagbesteding in de wijk.
- Maatregel 13: we ontschotten Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen.
 - Dit zal met name in de Amsterdamse context worden vorm gegeven.
- Maatregel 14: we stellen door- en uitstroom projectleiders aan
 - Het is van belang dat onze coördinatoren (Wmo en Brede Hoed Team) goed in overleg komen met deze projectleiders, omdat binnen Diemen veel bedden Beschermd Wonen zijn en er in de toekomst dan ook in Diemen door- en uitstroom verwacht wordt. Goede afstemming is hierbij van belang.

- Maatregel 15: we bieden gelegenheid tot verblijf in de nachtopvang om invulling te geven aan een passend traject.
 - Dit valt geheel onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Amsterdam.
- Maatregel 16: we vergroten het zelfstandig huisvestingsaanbod voor mensen in de Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen.
 - Het realiseren van het succes van deze maatregel is mede afhankelijk van de beschikbaarheid van het aantal woningen. De druk op de sociale woningmarkt is, mede door het aantal te plaatsen statushouders, momenteel erg hoog. Kijkend naar het aantal beschikkingen Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen en het percentage dat in aanmerking komt voor zelfstandig wonen dan zouden er jaarlijks 10 woningen in Diemen beschikbaar moeten komen om deze maatregel ook hier te doen slagen. Dit voor dit moment geen reële opgave. Bij de bespreking van het koersbesluit met de gemeente Amsterdam is dit door alle regiogemeente als risico benoemd.
- Maatregel 17: we faciliteren alternatieve (passende) woonmogelijkheden
 - Zie maatregel 16.
- Maatregel 18: we vormen het huidige intramurale vastgoed om naar zo zelfstandig mogelijke wooneenheden.
 - Dit is een streven dat is uitgesproken binnen de Amsterdamse context. Vanuit de gemeente Diemen wordt hierbij wel aandacht gevraagd voor de veiligheid in en rondom de woningen.
- Maatregel 19: we betrekken het sociaal netwerk, familie en de informele zorg of zetten in op versterking ervan.
 - Hierbij is het van belang dat aangehaakt wordt op het netwerk in Diemen als het gaat om cliënten in Diemen of cliënten die naar Diemen zullen uitstromen.
- Maatregel 20: we organiseren een regelmatig inkomen.
 - Deze maatregel valt binnen het traject Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen en sluit goed aan op de onlangs vastgesteld notitie schuldhulpverlening.
- Maatregel 21: we stimuleren dagbesteding, leren en opleiden.
 - Dit maakt onderdeel uit van het traject Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Met de zorgaanbieders van Beschermd Wonen in Diemen zijn goede contacten en deze zorgaanbieder is nauw betrokken bij het Huis van de Buurt waar hun cliënten meedoen aan activiteiten om ze meer te laten participeren in de maatschappij.
- Maatregel 22: we bevorderen een gezonde leefstijl.
 - Dit maakt onderdeel uit van het traject Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen.
- Maatregel 23: we stimuleren de deskundigheidsbevordering van professionals in de keten Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen.
 - Dit traject is er één die gedragen wordt door de zorgaanbieders.

Actiespoor 3: Borgen uitstroom

- Maatregel 24: we organiseren een warme overdracht tussen de wijk en de stedelijke keten voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen.
 - Samenwerking met het team Wmo en het lokale netwerk is hierbij van groot belang.
- Maatregel 25: we versterken de inzet ter voorkoming van terugval.
 - Ook voor de cliënten die in of naar Diemen zullen uitstromen zal, mede in overleg met het team Wmo, een terugvalpreventieplan worden opgesteld.

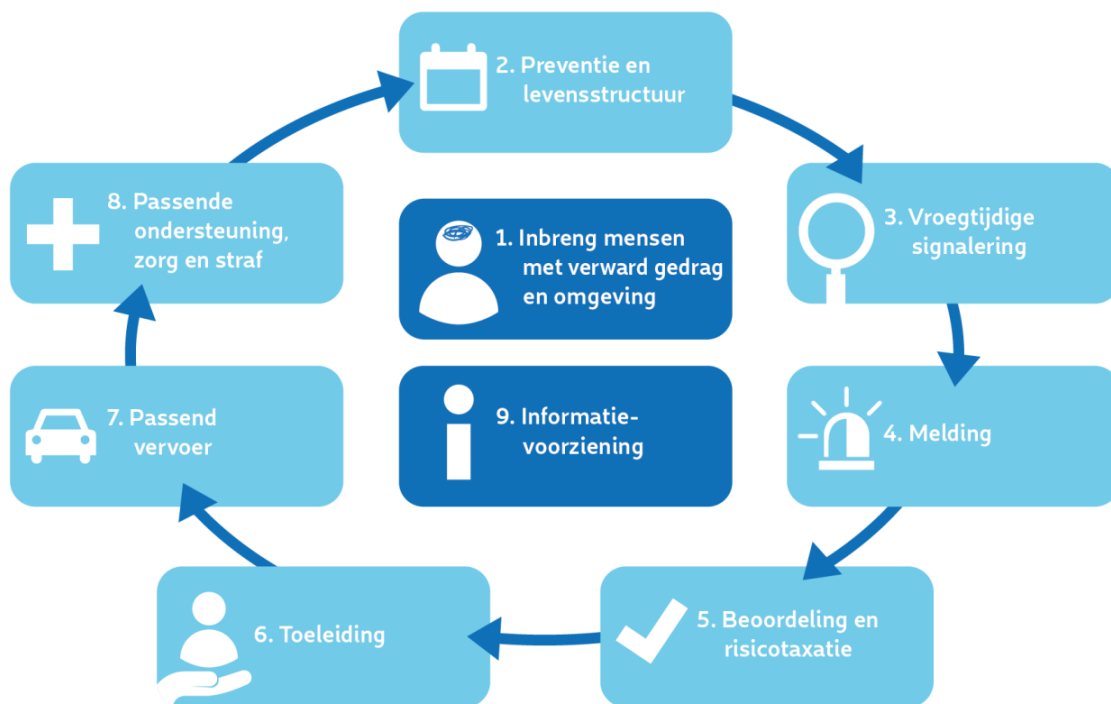
Aanpak verwarde personen

Naast bovenstaande actiesporen uit het koersbesluit Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen 2016-2020 “Thuis in de Wijk” wil de gemeente Diemen in het verlengde van dit beleidskader ook beleid ontwikkelen voor de aanpak verwarde personen.

De afgelopen periode is landelijk het aantal meldingen van verwarde personen bij de politie toegenomen. In de gesprekken in het zorg- en signalenoverleg wordt duidelijk dat de meldingen zeker toenemen, maar dat de burgers over wie de meldingen gaan vaak wel bekend zijn bij een GGZ-instelling. Maar door de bezuinigen in de GGZ en de toegenomen bureaucratie bij de financiering van de volwassenenzorg via de zorgverzekeraars kunnen zij niet altijd meer accuraat reageren en is het voor GGZ-instelling ook moeilijker, indien nodig, om iemand opgenomen te krijgen.

Ook wordt landelijk door de woningcorporaties aangegeven dat zij een toename van overlast ervaren door huurders met verward gedrag. Hierbij dient aangetekend te worden dat verward niet hetzelfde hoeft te zijn als een psychiatrische stoornis. Ook mensen zonder psychische stoornis kunnen ‘verward’ zijn. Door alcohol- of middelengebruik of een verstandelijke beperking. Ook schreeuwende of ruziënde burens vallen in de groep verwarde personen. Binnen de gemeente Diemen is hiervoor buurtbemiddeling beschikbaar. De toename van het aantal verwarde personen kan verschillende oorzaken hebben. Denk hierbij aan de economische crisis, onrust in de maatschappij of veranderingen en bezuinigingen in de zorg. Door de bezuinigingen in de GGZ is de toegang tot de zorg onder druk komen te staan. Maar ook bezuinigingen op bemoeizorg en de inloophulp van de GGZ en bij andere instanties hebben gevolgen voor deze doelgroep. Juist deze voorzieningen zorgen ervoor dat mensen met ernstige problematiek niet op straat gaan zwerven en voor overlast kunnen zorgen.

Doelstelling is om mensen die verward gedrag vertonen zoveel mogelijk in hun eigen woonomgeving een gezond, veilig en sociaal leven te laten leiden, maar daarbij de maatschappelijke overlast te minimaliseren. Centraal hierbij staat herstel, zelfregie en participatie. In september 2015 hebben de ministeries van VWS, Veiligheid & Justitie en de VNG het Aanjaagteam Verwarde Personen geïnstalleerd. In januari 2016 hebben zij, op basis van onderzoek en gesprekken, een handreiking uitgebracht voor andere gemeenten voor een persoonsgerichte aanpak van verwarde personen. Tevens wordt hierin een aanzet gegeven voor de praktische invulling van het begrip sluitende aanpak door negen bouwstenen aan te reiken. Deze bouwstenen geven aan wat minimaal nodig is voor een sluitende aanpak, vanuit het perspectief van mensen met verward gedrag zelf en de samenleving.

De bouwstenen kunnen per type verwarde persoon wel iets afwijken, want de ene burger zal verward zijn, maar geen gevaar zijn voor zijn omgeving en de andere burger kan dit juist wel zijn. Maar met onderstaand overzicht wordt een aanzet gegeven voor de sluitende aanpak in Diemen.

Bouwsteen 1: Inbreng mensen met verward gedrag en hun directe omgeving wordt beter geborgd. Er is sprake van persoonsgerichte aanpak, dit wil zeggen er is directe betrokkenheid en zo mogelijk eigen regie van de verwarde burger en zijn directe omgeving. De professional staat naast de verwarde burger. Er wordt goed geluisterd naar signalen van de mensen en ook zijn directe omgeving.

In Diemen is de inbreng van de mensen met verward gedrag en hun directe omgeving (bijvoorbeeld de familie) geborgd. De meldingen kunnen gedaan worden bij het Brede Hoed Team en in het zorg- en signalenoverleg.

- In het zorg- en signalenoverleg kunnen deelnemende partijen hun zorgen en signalen inbrengen die zij zijn tegen gekomen in de uitvoering van hun werk. In het overleg wordt in eerste instantie bekeken welke partijen al betrokken zijn bij het huishouden waar over zorgen dan wel signalen zijn ontvangen. Er zal in het overleg een casushouder worden benoemd die verder uitzoekt wat bekend is over dit huishouden en de leden van het huishouden, indien nodig, begeleiden naar zorg. In dit overleg worden ook de niet-crisis zorgmeldingen vanuit de politie en Veilig Thuis ingebracht en besproken. Indien nodig wordt de casus op basis van de verkregen informatie ingebracht bij het Brede Hoed Team.
- In het overleg van het Brede Hoed Team worden ingebrachte casussen besproken. Vervolgens vindt er probleemverkenning en/of vraagverheldering plaats. Indien het Brede Hoed Team de casus oppakt dan wordt er een casusregisseur aangewezen die met de cliënt(-en) en, indien van toepassing, overige betrokken zorgverlener(s) een plan opstelt met doelen, afspraken en acties. De casusregisseur is contactpersoon voor het

huishouden en monitort de voortgang van het zorgplan. Uitstroom vindt plaats na een zorgvuldige afweging op basis gerealiseerde doelen uit het zorgplan. Zonodig wordt er nazorg geboden.

Bouwsteen 2: Preventie en levensstructuur. Van belang voor het herstel en het voorkomen van (verder) afglijden is het hebben van aandacht voor het op orde brengen van het dagelijkse en gewone leven: de sociale contacten, zinvol (vrijwilligers)werk of dagbesteding, een passende en betaalbare woning en geordende financiën, goede structuur waarbij zo min mogelijk kans op stress is. Integraliteit is bij de persoonsgerichte aanpak van belang. Dit kan niet zonder de directe omgeving van de verwarde persoon, zij zien immers als eerste dat het mis dreigt te gaan. Goede ondersteuning hierbij kan zijn de zelfredzaamheidsmatrix.

Na bespreking in het overleg en “acceptatie” van het Brede Hoed Team wordt er een casusregisseur aangewezen die met de cliënt(-en) en, indien van toepassing, overige betrokken zorgverlener(s) een plan opstelt met doelen, afspraken en acties. De casusregisseur is contactpersoon voor het huishouden en monitort de voortgang van het zorgplan. Uitstroom vindt plaats na een zorgvuldige afweging op basis gerealiseerde doelen uit het zorgplan. Zonodig wordt er nazorg geboden.

Bouwsteen 3. Vroegtijdige signalering. Het komt nu nog helaas te vaak voor dat signalen te laat worden opgepikt of (h)erkend. Het is juist zo belangrijk om te voorkomen dat er een crisis komt. Het zorg- en signalenoverleg is hier met uitstek voor bedoeld. Met de ondertekening van het aansluitdocument zorg en veiligheid zijn goede afspraken gemaakt over de wijze waarop de deelnemers van dit overleg wel en niet informatie met elkaar delen. Wel kan het zorg- en signalenoverleg nog worden versterkt op het doorpakken dan wel het benoemen van de regie bij een casus van een verwarde persoon.

Ook constateerde het Aanjaagteam Verwarde Personen dat er nog te weinig goede en bekende meldpunten zijn waar mensen dag én nacht terecht kunnen met signalen over verwarde personen. Tevens worden overal in den lande in wijken wijkteams opgezet, maar ontbreekt het hier wel aan 24/7 bereikbaarheid.

Voor acute situaties over personen zijn er de volgende wijze van meldingen mogelijk:

- Hulplijn Amsterdam: 020 – 6757575
- 113: suïcide preventie online
- Bij melding over verwarde personen buiten kantooruren: 112 of het algemene nummer van de politie: 0900-8844 en vragen naar de betreffende wijkagent.

Bouwsteen 4. Melding. De meest acute meldingen (overlast, gevaar voor zichzelf of anderen, strafbare feiten) en die niet via het reguliere zorgproces verlopen komen bij de meldkamer. Omdat daar niet altijd de juiste kennis van verwardheid aanwezig is, kan het voorkomen dat de politie op een gemeld incident afgaat, terwijl er beter een zorgprofessional op de melding afgestuurd had kunnen worden. In overleg met de regio zal gekeken worden welke deskundigheid noodzakelijkheid is om dit te verbeteren. Gedacht kan worden aan screeningshulpmiddel dat beschikbaar is voor de centralisten, waarmee risico's voor de burger en zijn omgeving goed ingeschat kunnen worden en bepaald kan worden welke partijen (zorg en/of politie) aan zet zijn voor de beoordeling voor het vervolgtraject.

In onze regio worden de inschattingen gedaan via een protocol op de Gemeenschappelijke Meldkamer (112 meldkamer). De politie kan daarbij ook de spoedeisende psychiatrie inschakelen.

Bouwsteen 5. Beoordeling en risicotaxatie. Om een goede inschatting te kunnen maken is het gewenst dat er 24/7 de beschikking is over een eenduidige, multidisciplinaire snelle beoordeling en risicotaxatie van burgers die verward gedrag vertonen. Alleen bij een strafbaar feit kan het gesprek met de verwarde burger plaatsvinden in een politiecel. In alle andere gevallen kan dit bij de verwarde burger thuis of in een speciale opvangvoorziening. Voor de gemeente Diemen is de Spoedeisende Psychiatrie Amsterdam van Arkin aangewezen. Daarnaast is er voor de jeugd ook nog het Mobiel Crisisteam jeugd. Bij de Spoedeisende Psychiatrie Onderzoeks Ruimtes (SPOR) kunnen de betreffende verwarde personen worden onderzocht. Tevens behoort het Intensief Behandelteam nog tot de mogelijkheden.

Bouwsteen 6. Toeleiding. Toeleiding naar zorg, begeleiding of ondersteuning naar participatie en mogelijk naar werk gebeurt vanuit een passende, persoonsgerichte aanpak, met ook oog voor de belangen van de samenleving. In geval van strafbare feiten is nadrukkelijk aandacht voor een goede combinatie van straf en/of zorgtraject: juiste afstemming tussen en uitwisseling van informatie uit het strafrechtelijk en zorgkader is hierbij essentieel.

In overleg met de betrokken professionals moet bekeken worden waar de bureaucratische barrières kunnen worden weggenomen om sneller hulp in te zetten, niet alleen binnen de gemeente, maar ook bij de zorgverzekeraars. Indien nodig moet eerder worden over gegaan tot het benoemen van bewindvoerders of gemachtigden als een cliënt vanwege zijn gedrag zelf niet in staat is aanvragen te doen voor ondersteuning.

Bouwsteen 7. Passend vervoer. Er zijn diverse momenten waarop vervoer voor een persoon met verward gedrag nodig kan zijn: 1) van de locatie waar het gedrag zich heeft voorgedaan naar de politie(ce); 2) beoordelingslocatie of zorgaanbieder of 3) van de politie(ce) naar de zorgaanbieder of naar huis. Van belang hierbij is dat het vervoer wat hierbij aangeboden wordt zo passend mogelijk, dat wil zeggen prikkelarm en passend bij de problematiek van de persoon. In onze regio is in samenwerking tussen Ambulance Amsterdam en de politie een Psycholance (aangepaste ambulance voor vervoer) beschikbaar.

Bouwsteen 8. Passende ondersteuning, zorg en straf. Passend betekent aansluitend bij de persoonlijke situatie. Maatwerk voor de unieke persoon, die ondersteuning of zorg nodig heeft. Rekening houdend met de achtergrond van mensen, zoals etniciteit, maar ook met het belang en bescherming van de samenleving. Ambulante zorg en ondersteuning is goed geregeld om te waarborgen dat mensen in hun eigen omgeving een gezond, veilig en sociaal leven kunnen leiden. Intramurale zorg is ook goed geregeld voor mensen op het snijvlak van zorg en straf.

Bouwsteen 9. Informatievoorziening. Bij alle bestaande bouwstenen speelt informatiedeling en –voorziening belangrijke rol. Het beschikken over de juiste informatie op het juiste moment, is van belang voor het tijdig signaleren van het problemen, het toeleiden van een persoon naar passende zorg of het vorderen van een passende straf. Ook terugkoppeling en warme overdracht is hierin belangrijk.

Omdat de gemeente Diemen onderdeel uitmaakt van de regio Amsterdam zijn er vele voorzieningen aanwezig. Maar hierbij is het wel van belang dat iedereen hiervan goed op de hoogte is.